

בספטמבר 2022 ימלאו 50 שנה למכון משואה.

לקראת שנת היובל נחשוף מידי שבוע, במשך 50 שבועות, פריט נבחר מתוך אוספי ארכיון משואה.

פריט מספר 39 – קיבוץ איחוד "הנוער הציוני – עקיבא" בקיילצה לפני ואחרי הפוגרום

מיד עם גמר הכיבוש הנאצי בפולין החלו תנועות הנוער הציוניות הכלליות – "הנוער הציוני" ו"עקיבא" באיחוד לידי תנועה ציונית בשם "איחוד". בתוך כך החלה התארגנות לשיקום החיים היהודים והוקמו קנים ראשונים של תנועת הנוער לארגון הנוער שניצל מהמחנות.

בלומנפלד רפאל, מדריך בתנועת "איחוד" בעיר הולדתו קיילצה לאחר המלחמה, כותב בעדותו השמורה בארכיון משואה, על ליכוד הכוחות של השרידים לתחייה מחדש של הארגון והפעילות היהודית המשותפת לקראת העתיד.

"ברחוב פלנטי בבית מספר 7, בבניין מגורים בן שלוש קומות, נמצאו כל המוסדות היהודיים – הועד היהודי המקומי והמחוזי, סניף האיחוד למחוז קילץ וכן קיבוץ ההכשרה של תנועת הנוער הציוני "איחוד". רבים מיהודי העיר, שורדי שואה, התגוררו אף הם בבניין. בקיבוץ ההכשרה, היו כ-25 צעירים וצעירות, שהתגוררו בקומה השלישית של הבניין וקיימו פעילות יהודית וציונית למרות הסביבה הפולנית העוינת, תוך צפייה ליום היציאה לארץ ישראל".

ב-1 ביולי 1946 נעלם בקיילצה הנריק בלשצ'יק, בן השמונה. יומיים לאחר מכן הוא חזר לביתו וסיפר להוריו כי נחטף על ידי יהודים ואף הצביע על הבניין ברחוב פלנטי 7 כבית שבו הוחזק ועל קלמן זינגר, בחור דתי ניצול מחנות הריכוז, כאיש שחטף אותו.

ב-4 ליולי, לאחר שהשמועה על החטיפה נפוצה בעיר מתחיל המון פולני מוסת להיאסף ליד הבניין וכאשר המשטרה והצבא פורצים לבניין (על מנת לעצור את הפושע המדווח) נכנס גם ההמון לבניין. במהומות שפשטו במספר מקומות בעיר נרצחים 47 ונפצעים 80 יהודים מתוך כ-180 יהודים ששהו בעיר.

בין הנרצחים גם חמישה חברי תנועת ה"איחוד", בניהם רחל ונדברג. רחל בת ה-15, הייתה ביתו של הרב מהעיירה אולקוש שניצלה ממחנה ריכוז בו הייתה עדה לאבדן כל בני משפחתה. מספר רפאל כי רחל הייתה בת הזקונים של הקיבוץ וכולם טיפלו בה באהבה. הייתה בה חכמת חיים נפלאה והיא סיפרה לכולם את חלומותיה התמימים וציפתה בכליון עיניים ליום בו יעזבו את גיא ההריגה למקום בטוח יותר.

אחרי הפוגרום בקיילצה גברה תנועת הבריחה וחברי קבוצת ה"איחוד" בהנהגתו של בלומנפלד ששרדו את הפוגרום יצאו בדרך הבריחה מפולין ונקלטו בקיבוץ רוטשווייגה בגרמניה. רפאל חזר לפולין והמשיך בפעילות תנועתית, הצטרף להנהגת הגליל של "האיחוד" בשלזיה תחתית ומאוחר יותר עלה לארץ ישראל.

פריטים מקושרים:

פריט מספר 52901 - חברי תנועת איחוד "הנוער הציוני - עקיבא", קילצה, פולין, 1945. עומדת השנייה מימין רחל ונדברג שנרצחה בפוגרום. משמאלה רפאל בלומנפלד - מדריך הקבוצה.

פריט מספר 61671 - חברי פלוגת ההכשרה "לחרות", תנועת ה"איחוד", רחוב פלנטי 7, קילצה, 22.6.1945

פריט מספר 73159 - קבוצת חברי הקיבוץ המאוחד, קיילצה - אחרי הפוגרום, 1946

